

NOVELA ZÁKONA O ELEKTRONICKÉM PODPISU

Dagmar Brechlerová

Katedra informačních technologií, PEF ČZU Praha 6 - Suchbátka
dagmar.brechlerova@seznam.cz

Abstrakt

Príspevek se zabývá návrhem novelizace zákona o elektronickém podpisu. Jsou zdůrazněny některé významné změny oproti starému zákonu a pozornost je dále věnována časovým znaménkům a elektronickým značkám, jako zcela nově zavedeným institutům.

1. Úvod

V současné době prochází schvalovacím procesem v poslanecké sněmovně návrh zákona, kterým se mění zákon číslo 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu). Vládou byl tento návrh schválen 5.11. 2003. Podle neoficiálních informací se přijetí dá snad předpokládat v srpnu 2004.

Tento návrh jednak obsahuje některé změny starého zákona, tak aby zákon poté plně odpovídal direktivě 1999/93/ES a jednak jsou zde zavedeny některé zcela nové prvky, které starý zákon vůbec neobsahoval.

Následující text seznamuje pouze se základními změnami oproti původnímu zákonu, celý návrh zákona je možno najít v [1]. Citace z navrhované novelizace jsou uvedeny kurzívou.

2. Uznávání zahraničních certifikátů

První významnou změnou je změna § 16 Uznávání zahraničních certifikátů. Podle této změny je kvalifikovaný certifikát uznán ve všech členských státech EU bez ohledu na to, ve kterém členském státě byl vydán.

Vzhledem k velkému významu tohoto paragrafu, je dále celý ocitován.

§ 16

Uznávání zahraničních kvalifikovaných certifikátů

(1) Certifikát, který je vydán poskytovatelem certifikačních služeb usazeným v některém z členských států Evropské unie jako kvalifikovaný, je kvalifikovaným certifikátem ve smyslu tohoto zákona.

(2) Certifikát, který je vydán jako kvalifikovaný ve smyslu tohoto zákona v jiném než členském státu Evropské unie, je kvalifikovaným certifikátem ve smyslu tohoto zákona pokud

- a) poskytovatel certifikačních služeb splňuje podmínky práva Evropských společenství¹⁾ a byl akreditován k působení jako akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb v některém z členských států Evropské unie, nebo*
- b) poskytovatel certifikačních služeb usazený v některém z členských států Evropské unie, který splňuje podmínky práva Evropských společenství,¹⁾ převeze odpovědnost za platnost a správnost certifikátu ve stejném rozsahu jako u svých kvalifikovaných certifikátů, nebo*
- c) to vyplývá z mezinárodní smlouvy. “.*

3. Udělování akreditace

Další významné změny se týkají § 10 Podmínky udělení akreditace pro poskytování certifikačních služeb. Jednak již neplatí dřívější bod 5, „ Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb musí mít sídlo na území České republiky“, jako tomu bylo dříve. Dále byl zrušen bod 7 tohoto paragrafu, který omezoval činnost poskytovatele certifikačních služeb na advokáta, notáře nebo znalce, a tento bod byl často kritizován. Tedy i zahraniční žadatelé mohou získat akreditaci podle našeho zákona.

4. Časová razítka

Kromě těchto dosti zásadních změn v již existujícím zákoně, obsahuje novela několik zcela nových možností při použití elektronického podpisu. První z nich je zavedení tzv. časového razítka. V původním zákoně tento institut vůbec bohužel nebyl zaveden, což v řadě případů bránilo přijetí elektronicky podepisovaných dokumentů (např. u soudů). Dá se tedy říci, že toto zavedení odpovídá na potřeby praxe. Jedná se o datovou zprávu, která přesně definovaným důvěryhodným způsobem spojuje data s časovým údajem. Jde totiž o to, že např. při elektronickém podepisování je nutno určit, zda daná datová zpráva již existovala v určitém čase. Jde tedy o to třeba zjistit, zda byl dokument podepsán před zneplatněním certifikátu (z jakéhokoliv důvodu). Časové razítko tímto zákonem zaváděné se nazývá „kvalifikované časové razítko“ na rozdíl od běžného časového razítka, které již dnes řada firem poskytuje. Tímto „běžným“ razítkem se zákon nezabývá. Kvalifikované časové razítko je definováno následovně :

§ 2

r) kvalifikovaným časovým razítkem je datová zpráva, kterou vydal kvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb a která důvěryhodným způsobem spojuje data v elektronické podobě s časovým okamžikem, a zaručuje, že uvedená data v elektronické podobě existovala před daným časovým okamžikem

Jeho náležitosti jsou definovány v par. § 12b, který je dále uveden.

§ 12b

Náležitosti kvalifikovaného časového razítka

Kvalifikované časové razítko musí obsahovat

- a) číslo kvalifikovaného časového razítka unikátní u daného kvalifikovaného poskytovatele certifikačních služeb,*
- b) označení pravidel, podle kterých kvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb kvalifikované časové razítko vydal,*
- c) v případě právnické osoby obchodní firmu nebo název a stát, ve kterém je kvalifikovaný poskytovatel usazen; v případě fyzické osoby jméno, popřípadě jména, příjmení, případně dodatek, a stát, ve kterém je kvalifikovaný poskytovatel usazen,*
- d) hodnotu času, která odpovídá koordinovanému světovému času při vytváření kvalifikovaného časového razítka,*
- e) data v elektronické podobě, pro která bylo kvalifikované časové razítko vydáno,*
- f) elektronickou značku kvalifikovaného poskytovatele certifikačních služeb, který kvalifikované časové razítko vydal.“.*

Dále v § 6b jsou určeny povinnosti kvalifikovaného poskytovatele certifikačních služeb při vydávání časových razítek. Ministerstvo informatiky v budoucnu vydá prováděcí vyhlášku, kterou budou upřesněny podrobnosti vydávání časových razítek [2].

5. Elektronická značka a kvalifikovaný systémový certifikát

Jde o další zcela nový pojem v zákoně. Podle současného pojetí je elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu spojen pouze s fyzickou osobou, tedy kvalifikovaný certifikát získává fyzická osoba a ta také při podpisu zodpovídá za kontrolu podepsovaného dokumentu.

V některých případech je ale žádoucí, aby podpis resp. určité označení bylo učiněno automaticky bez vizuální kontroly podepisujícího. Protože automatický prostředek žádnou takovou kontrolu neprovádí, není možno takové označení nazývat podpisem a je pro ně zaveden termín elektronická značka.

V paragrafu 2 navrhované novelizace jsou pojmy týkající se elektronických značek vyjádřeny následovně:

- p) daty pro vytváření elektronických značek jedinečná data, která označující osoba používá k vytváření elektronických značek,*
- q) daty pro ověřování elektronických značek jedinečná data, která se používají pro ověření elektronických značek,*

Dále je vložen § 3a, který se přímo elektronických značek týká.

„§ 3a

(1) Použití elektronické značky založené na kvalifikovaném systémovém certifikátu a vytvořené pomocí prostředku pro vytváření elektronických značek umožňuje ověřit, že datovou zprávu označila touto elektronickou značkou označující osoba.

(2) Má se za to, že označující osoba označila datovou zprávu bez předchozí kontroly vlastního obsahu datové zprávy.“

Elektronická značka stejně jako elektronický podpis zaručuje integritu dat, resp. rozpoznání narušení integrity dat a dále identifikaci poznačujícího subjektu. Právní účinky označení značkou (na rozdíl od podpisu) jsou diskutovány v [2], ovšem domnívám se, že skutečnou realitu ukáže až praxe.

Elektronická značka je založena na tzv. kvalifikovaném systémovém certifikátu, který je popsán v následujícím paragrafu.

„§ 12a

Náležitosti kvalifikovaného systémového certifikátu

Kvalifikovaný systémový certifikát musí obsahovat

- a) označení, že je vydán jako kvalifikovaný systémový certifikát podle tohoto zákona,*
- b) v případě právnické osoby obchodní firmu nebo název a stát, ve kterém je kvalifikovaný poskytovatel usazen; v případě fyzické osoby jméno, popřípadě jména, příjmení, případně dodatek, a stát, ve kterém je kvalifikovaný poskytovatel usazen,*
- c) jednoznačnou identifikaci označující osoby, případně prostředku pro vytváření elektronických značek,*

- d) data pro ověřování elektronických značek, která odpovídají datům pro vytváření elektronických značek, jež jsou pod kontrolou označující osoby,
- e) elektronickou značku poskytovatele certifikačních služeb založenou na kvalifikovaném systémovém certifikátu poskytovatele, který kvalifikovaný systémový certifikát vydává,
- f) číslo kvalifikovaného systémového certifikátu unikátní u daného kvalifikovaného poskytovatele certifikačních služeb,
- g) počátek a konec platnosti kvalifikovaného systémového certifikátu,
- h) omezení pro použití kvalifikovaného systémového certifikátu, přičemž tato omezení musí být zjevná třetím stranám.

Použití elektronických značek se předpokládá např. při výpisech z různých databází, celním řízení apod. Předpokládá se, že by užití těchto značek mohlo vést např. k vydávání výpisu z katastru nemovitostí, z rejstříku trestů apod. na základě elektronicky podané žádosti, a tento elektronický výpis by měl mít stejnou váhu a stejné právní účinky jako „papírový“.

6. Závěr

V textu byly uvedeny pouze základní změny a novelizace oproti staré verzi zákona. Jak bylo uvedeno, novelizace právě prochází sněmovnou. Navrhované změny by teoreticky měly dát mnohem větší možnosti pro použití elektronického podpisu než dnes, měly by skutečně umožnit rozvoj tzv. e - governmentu. Ovšem teorie se často liší od praxe. Vše bude v budoucnu záležet jednak na postupné změně navazujících zákonů , dále na ceně certifikátů, která je stále pro jednotlivce příliš vysoká a na celkovém prostředí vytvořeném státní správou pro skutečnou realizaci e - governmentu. Zatím v souvislosti se současnou verzí zákona je situace spíše tristní a výsledek vůbec neodpovídá vloženým prostředkům. Uvidíme tedy po přijetí novelizace, jak se reálná situace vyvine.

Literatura:

1. <http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=201>
2. Hobza, J., Nevřalová, H. Možnosti zákona o elektronickém podpisu, Data security management 6/ 2003, Praha